

B.A. Semester - 6 (CBCS) Examination

March/April-2026 (NEW COURSE)

SAN P21 Sanskrit Language and Literature-2 (Core -21 (New))

Time: 2:30 Hours

Marks:70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ (અ)	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનું ભાષાંતર કરો.	(૦૮)
Que-1 (A)	Translate any two of the following.	(08)
	૧) માર્ગ તાવત્શૃણુ કથયસ્તવત્રયાપાનુરુપમ્ સંદેશ મે તદનુ જલદ શ્રોષ્યસિ શ્રોત્રપેયમ્ । ચિત્રં ચિત્રં શિખરિષુ પદં ન્યસ્ય ગન્તાસિ યત્ર ક્ષીયઃ ક્ષીયઃ પરિલધુ પયઃ સ્ત્રોતસાં ચોપભુજ્યઃ ॥ ૨) ગચ્છન્તીના રમણ વસતિ યોષિતા તત્ર નક્તં રુદ્ર લોકે નરપતિ પથે સૂચિભૈદ્યસ્તમોભિઃ । સૌદામિન્યા કનક નિકષ સ્નિગ્ધયા દર્શપોર્વી સ્તોયોત્સર્ગસ્તનિત મુખરો મા સ્મ ભૂર્વિક્લવાસ્તાઃ ॥ ૩) જાતં વંશે ભુવન વિદિતે પુષ્કરાવર્તકાના જાનામિ ત્વાં પ્રકૃતિ પુરુષં કામરુપં મધોનઃ । તેનાર્થિત્વં ત્વયિ વિધિવશાદ્ દૂર બન્ધુર્ગતોઽહં યાન્ત્યા મોઘા વરમધિગુણે નાઽ ઘમે લબ્ધકામા ॥ ૪) ઉત્પશ્યામિ દ્રુતમપિ સખે મત્પ્રિયાર્થં પિપાસોઃ કાલક્ષેપં કકુભસુરભી પર્વતે પર્વતે તે । શુક્લાપાઙ્ગૈઃ સજલનયનૈ સ્વાગતીકૃત્ય કેકાઃ પ્રત્યુદ્યાતઃ કથમપિ ભવાન્ગન્તુમાશુ વ્યવસ્યેત્ ॥	
પ્રશ્ન-૧ (બ)	પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો. (કોઈપણ બે)	(૦૬)
Que-1 (B)	Explain with reference to the context. (Any Two)	(06)
	૧) શીતા વાયુઃ પરિપમયિતા કાનની દુમ્બરાણામ્ । ૨) પ્રાપ્તે મિત્રે ભવતિ વિમુક્ષઃ કિં પુનર્યસ્તથોચ્ચૈઃ । ૩) કામાર્તા હિ પ્રકૃતિ કૃપણાશ્ચેતના ચેતનેષુ । ૪) મદાયન્તે ન ખલુ સુહૃદામભ્યુપેતાર્થ કૃત્યાઃ ।	
પ્રશ્ન-૨	કાલિદાસના જીવન અને કવન વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો.	(૧૪)
Que-2	Write critical note in detail on life time and work of Kalidas.	(14)
	અથવા / OR	
પ્રશ્ન-૨	‘ઉદયમેન હિ સિદ્ધ્યન્તિ’ વિષય પર નિબંધ લખો.	
Que-2	write an essay: ‘ઉદયમેન હિ સિદ્ધ્યન્તિ’	
પ્રશ્ન-૩	નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો.	(૧૪)
Que-3	Write an Essay in Sanskrit any one of following.	(14)
	૧) યત્ર નાર્યસ્તૂ પૂજ્યન્તે । ૨) રાષ્ટ્રભાષા સંસ્કૃતમ્ ।	
પ્રશ્ન-૪	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે છંદ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.	(૧૪)
Que-4	Explain any two metters from the following with example.	(14)
	૧) પૃથ્વી । ૨) શિખરીણી । ૩) મન્દાક્રાન્તા । ૪) સ્ત્રગ્ધરા ।	

પ્રશ્ન-૫ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક સંસ્કૃત ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરો. (૦૭)

Que-5 (A) Translate any one of the following passages in to Gujarati. (07)

- ૧) આસીતઉત્તરા પથે એકઃ પણિતગ્રામઃ । તસ્ય દક્ષિણસ્યાં દિશી એકા મહાન વપ્તતુરશોભત । એકદા તસ્ય તરોરઘસ્તાદનેક્રે બ્રુમિપરાયણા મહાત્માનો વિચાર ગોષ્ઠિં રચયાભાસુઃ । તશ્ચૈકેનોકતમ્ નાસ્તિ કશ્ચિદીશ્વરી નામે જગતા નિયન્તા । કલૈવ પ્રધાનમ્ । વિચાર્યન્તા તાવત્કર્મણા કિદ્દશોડસ્તિ મહિમા । ઈશ્વરાવતારૌડપિ રામો નિજેન ભાશ્રા સીતયા ચ સહવને પરિભ્રમન હૈમં હરિણામન્વત્રાત્ । રાવણાશ્ચ તસ્ય પ્રિયાં માર્યા જહાર । તદાસૌ બહુ વિલપન વાનરૈઃ સહ સખ્યમકરોત । અતો મન્તવ્યમિદં યશ્ચૈવ પેન સુખ દુઃખ વા મોક્તવ્યં ભવતિ તશ્ચૈવાસી રજ્જેવ બલૌ બદ્ધાત દૈવેનનીયતે । યથા યથા મેષો યેષા જીવાના યાદશી યાદશી ભવિતવ્યતોદેતિ તથા તથા તેષાં તાદશી તાદશી બુદ્ધિરપિસ્વત એવ સમ્પદ્યતે ।
- ૨) કશ્ચન મહારાજઃ આસીત્ । તસ્ય રાજભવને કશ્ચન વાનરઃ આસીત્ । સ વાનર મહારાજરૂપ વિશ્વાસપાત્રમ્ અનુચરઃ । એકદા મહારાજઃ અન્તપુર નિદ્રા કુર્વન્ આસીત્ । તદા સઃ વાનરઃ નિદ્રાઢગતસ્ય મહારાજસ્ય સમીપં ગત્વા વયજનેન વીજનં કર્તુમ આરબ્ધવાન્ । અત્રાન્તરે વૃક્ષસ્થલે એક મક્ષીકા ઉપવિષ્ટા । વાનરવ્યજનેન દુરીકર્તુમ પુનઃ પુનઃ પ્રયત્નં કૃતવાન તથાપિ મક્ષીકા તનઃ દૂરં ન ગતા । તદા સ મૂર્ચ્ઘ વાનરઃ તીક્ષ્ણં ધ્વજ્ઞઃ ગૃહિત્વા । તસ્યા ઉપરી પ્રહારં કૃતવાન । મક્ષીકા ઉઢ્ઠીય તતઃ ગતા । ધ્વજ્ઞઃ પ્રહારણ મહારાજસ્ય મદત્યુર્ભવન્ ।

પ્રશ્ન-૫ (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગુજરાતી ગદ્યખંડનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (૦૭)

Que-5 (B) Translate of the any one passages in to Sanskrit. (07)

- ૧) એકવાર ભગવાન બુદ્ધ પોતાના શિષ્યો સાથે કોઈ એક નદીના કીનારે બેઠા હતા. ત્યાં કોઈ એક સ્ત્રી રડતી વિલાપ કરતી આવી. તે ભગવાન બુદ્ધના પગે પડી દયાળું ભગવાન બુદ્ધે તેના મસ્તકને સ્પર્શ કર્યો અને તેના વિલાપનું કારણ પૂછ્યું. તે સ્ત્રી બોલી મારો નાનો બાળક વાડીમાં રમતો હતો એવામાં એક ઝેરી સાપ કરડ્યો અને તે મૃત્યુ પામ્યો તે મારો એકનો એક પુત્ર છે તેના વગરનું જીવન મારે માટે અશક્ય છે લોકો કહે છે કે તમે અદ્ભૂત શક્તિ ધરાવો છો તો મારા પુત્રને સજીવન કરવાની કૃપા કરી.

Once upon a time Lord Buddha 'Sut with disciples on the bank of a river. A women come there weeping and mourning she fell at the feet of lord Buddha. Merciful. Lord Buddha touched on her head and asked the reason of her mourning. That woman replied 'my little child played in the garden. At that time a poisonous cobra stung him and he breathed his last. He is my only son. My life without him is impossible. People say that you have miraculous power. So humbly talk pity on me and restore life to my son.

- ૨) કેટલાક લોકો માને છે કે ભારતીય સંસ્કૃતી સંપૂર્ણપણે ધાર્મિક અને આધ્યાત્મિક છે અને ભૌતિક જીવનનું તેમાં કોઈ મહત્વ નથી પરંતુ ખરેખર આવું નથી. ભારતીય જીવનમાં ધાર્મિકતા અને આધ્યાત્મિકતાની સાથે ભૌતિકતાને પણ સમાન મહત્વ આપવામાં આવ્યું છે. આપણા જીવનના શ્રેષ્ઠમને આદર્શ ચાર પુરુષાર્થ ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ આના સાક્ષી છે.

Some people believe that the Indian culture is too tally religious and spiritual and that there is no important place for material life. But really is not so, In Indian life material life is also spirituality our best and ideal four expedients of life right they are. Wealth desire and salvation are a witness to this.
